

BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINING KREATIV FIKRLASH QOBILIYATINI SHAKLLANTIRISHNING AHAMIYATI

Umirova Mohinur Mirzo qizi

Shahrisabz davlat pedagogika instituti

Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi talabasi

Annotatsiya:

Muallif ushbu maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarining kreativ fikrlash qobiliyatini shakllantirishning ahamiyati haqida fikr yuritadi .

Kalit so'zlar: tanqidiy fikrlash , ijodkorlik, texnologiya ,kitobxonlik ,tajriba , kashfiyot , qobiliyat , mulohaza , qonuniyat , tasavvur.

Har bir o'sib kelayotgan yosh avlod vatan ertasi , kelajak umidi hisoblanadi .O'sib kelayotgan yosh avlodga ham ma'nan , ham jismonan to'g'ri tarbiya berilsa , yurtning ravnaqi uchun , farovon jamiyat uchun kerakli shaxs bo'lib yetishadi. Davlatimiz rahbari Shavkat Mirziyoyev o'z nutqlarining birida quyidagi fikrlarni keltiradilar ."Yangi O'zbekistonning asosiy ustuni -bilim, ta'lim va tarbiya bo'ladi" kabi jumalarni keltiradilar . Darhaqiqat, yoshlar bilimli , tarbiyali va ilm olishga tashna bo'lsa, vatan ertasi uchun o'zlarining beqiyos hissalarini qo'shadilar .Yurtimizda yoshlar siyosatiga oid qator islohotlar amalga oshirilib kelinmoqda .Yoshlarning bilim olishi uchun, yanada yuksalishi uchun berilayotgan imkoniyatlarning chegarasi yo'q.Har bir soha bo'yicha yangiliklar kiritilib , tubdan isloh qilinmoqda .Xususan ta'lim sohasida ham o'zgarishlar , yangilanishlar kun sayin ortib borayotgani sir emas .XXI asr yoshlarini zamon talablariga mos holda fikrlaydigan qilib tarbiyalash bugungi kunning dolzarb masalasidir.Boshlang'ich sinf o'quvchilarining fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishda sinf rahbarining o'rni beqiyosdir .Kreativ fikrlash o'zi nima ? degan savolga quyidagicha javob berish mumkin . Kreativlik (ing "create -yaratish, "creative-yaratuvchi , ijodkor)kabi ma'nolarni anglatadi .Kreativ fikrlash bu -odatiy fikrlardan tubdan farq qilgan , noodatiy jihatlari ko'p bo'lgan fikr , mulohazalar yig'indisi .Kreativ fikrlash jamiyatning yuksalishi , taraqqiy topishida muhim ahamiyat kasb etadi . Boshlang'ich sinf o'qituvchisini oldidagi asosiy vazifasi boshlang'ich sinf o'quvchilarida kreativ fikrlash ko'nikmasini shakllantirib borishdir .

Darsda o'qitiladigan har bir mavzudagi savol va topshiriqlarga muammo tariqasida noodatiy yondashish .Dars yakunida o'quvchilarda paydo bo'ladigan turli savollarga o'quvchilar ishtirokidan kelib chiqqan holda javob topish .O'quvchilar fikr va xulosalarini diqqat bilan tinglash orqali o'qituvchi , o'quvchilarida fikrlash qobiliyatini shakllanishiga muvaffaq bo'ladi . Boshlang'ich sinf o'quvchilariga dastlabki paytdanoq erkin fikrlashga o'rgatilsa , keyinchalik kreativ fikrlash qobiliyatlari ham asta -sekinlik bilan rivojlana boshlaydi .Har qanday vaziyatda ham boshlang'ich sinf o'qituvchisi o'quvchilarining fikrlarini tinglang bilishi , ularni inobatga olishi zarur.Ushbu jarayon orqali o'quvchilarni o'ziga bo'lgan ishonchlarini oshirishga erishish mumkin.

Boshlang'ich sinflarda dars jarayonlarini zamonaviy texnologiyalar va turli qiziqarli metodlardan foydalangan holda tashkil etishning ahamiyati katta .O'quvchilarni jamoa bo'lib ishlashga o'rgatish orqali ularni darsga bo'lgan qiziqishini oshirishga erishiladi .Bugungi kunda ta'lim tizimimizda , dars jarayonlarida "Aqliy hujum" , "Tarmoqlar" , "Sinkveyn" , "BBB" kabi zamonaviy texnologiyalar qo'llanilmoqda .Ushbu metodlar va texnologiyalarni qo'llash natijasida o'quvchilarni fikrlash qobiliyatini rivojlantirish mumkin.Bugungi kunda ta'lim jarayonida turli interfaol metodlar va zamonaviy axborot texnologiyalarini o'quv jarayonlarida qo'llashga bo'lgan ehtiyoj kundan kun oshib bormoqda .An'anaviy dars turidan biroz chekingan holda , noan'anaviy darslar tashkil etilsa , o'quvchilarda fanga bo'lgan muhabbat va dars jarayonlariga bo'lgan qiziqishni oshirishga erishish mumkin.Noodatiy darslar orqali o'quvchida ko'proq izlanish va o'z ustida muntazam ishlash ko'nikmasi shakllanadi.Mustaqil o'rganish va fikrlash , tahlil qilish qobiliyatlari rivojlanadi .Yakuniy xulosalarni keltirib chiqarishga o'rganadilar.Kreativ fikrlash jamiyatning yuksalishida muhim ro'l o'ynaydi.Kreativ fikrlash o'quvchilarning tanqidiy fikrlash , mushohada yuritish va ijodkorlik qobiliyatlarini shakllantiradi .Ijodkorlik bu yaratish demakdir .Yaratish -ixtirodir . Insoniyat tomonidan kashf qilingan ixtirolar , butun jamiyat yutug'idir.Kreativ fikrlash orqali , dars jarayonlaridan kelib chiqadigan qoida va xulosalarni o'quvchilarga yodlatish emas , balki izlanish va kashfiyotchilik qobiliyatlarini qo'llab -quvvatlash orqali mustahkam bilim egallashlariga erishish mumkin.

Xalqaro baholash tadqiqotlari doirasida ham o'quvchilarning kreativ fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish ilgari suriladi.Topshiriqlar mazmunida ham kreativ

fikrlash aks etgan . Xalqaro baholash tadqiqotlari o'quvchilarda kreativ fikrlash ko'nikmasini shakllantiradi Turli muammoli vaziyatlarni turlicha yechimini izlashga undaydi .Tajriba va ko'nikma hosil bo'ladi.Dars jarayonlarida o'qituvchi, o'quvchilarga turli muammoli savollar bilan ko'proq murojaat etishi lozim .Bu kabi savollar bolani fikrlarini teran bo'lishiga asos bo'ladi.Masalan tabiiy fan darslarida o'qituvchi , hayotiy va kundalik turmush tarzida duch kelinayotgan muammolarga bolaning fikr mulohazalarini bilishga erishish mumkin."Suvni qanday tejashimiz mumkin ?" , "Tabiatni qanday asrashimiz mumkin ?" kabi global mavzularda ham o'quvchining shaxsiy fikrlari o'rganilishi lozim .Nafaqat tabiiy fan darslarida ,balki boshqa fanlarda ham shu kabi usullardan foydalanish o'zining yaxshi samarasini beradi . Matematika darslarida o'quvchilarga mavzu bo'yicha kelib chiqadigan qoida va qonuniyatlarni mazmunini o'quvchi ongiga singdirish orqali dars samaradorligining yuqori bo'lishiga erishiladi .Qoida va qonuniyatlarni shunchaki o'quvchiga yodlatish emas , balki undan kelib chiqadigan mazmunini izohlab , tushuntirish lozim .Ko'plab turli qiziqarli boshqotirmalar , mantiqiy misol va masalalar boshlang'ich sinf o'quvchilarida kreativ fikrlash ko'nikmasini shakllanishiga turtki bo'ladi.

O'quvchilarda kreativ fikrlash ko'nikmasini shakllantirish uchun , nafaqat dars jarayonlarida , balki sinfdan tashqari mashg'ulotlarda ham ular bilan tizimli ishlash zarur .Har haftada hech bo'lmaganda bir marotaba boshlang'ich sinf o'quvchilari o'rtasida shaxmat , shahska bo'yicha musobaqalar tashkil etilsa , ularning kreativ fikrlash qobiliyatlari va umuman olganda fikrlash qobiliyatlari rivojlanadi.Maktablarda shaxmat , shahska bo'yicha to'garaklar tashkil etish orqali , o'quvchilar o'rtasida sog'lom raqobatni vujudga keltirishga erishish mumkin.

Kreativ fikrlashda tasavvur olami juda katta ahamiyatga ega . Albert Eynshteyn "Tasavvur -bilimdan muhim " degan jummalarni keltirgan . Darhaqiqat, tasavvur olami yaxshi rivojlangan insonlarda kreativ fikrlash yuqori darajada rivojlangan bo'ladi.Tasavvur olamini kengayishida esa kitob mutolaasining o'rni beqiyos.O'quvchilar o'rtasida kitobxonlikni targ'ib qilish , ularning tasavvur doirasini kengayishiga olib keladi .Kreativ fikrlash orqali inson turli muammoli vaziyatlardan oqilona va takrorlanmas yo'llar bilan osonlik bilan chiqib ketishga erishadi .O'quvchida kreativ fikrlash ko'nikmasi shakllansa , u kelajakda turli innovatsion g'oyalar yarata oladi .Har bir yangi innovatsion g'oyalar kreativ fikrlash

natijasida yuzaga keladi . O'quvchilarda kreativ fikrlash ko'nikmasini shakllantirish natijasida , turli murakkab va global muammolarga noodatiy yechim topish imkonini beradi .Har bir jamiyat yangi va takrorlanmas g'oyalar ta'sirida rivojlanadi va taraqqiyot etadi .Yoshlarni zamon talablariga mos qilib tarbiyalashda pedagog rahbarlarning hissassi beqiyosdir.

Kreativ fikrlash boshlang'ich sinf o'quvchilarida bosqichma-bosqich shakllanadi .Ayrim o'quvchilarda bunday qobiliyat tug'ma ravishda bo'lsa, ayrimlarida esa keyinchalik orttirilgan bo'ladi.O'sib kelayotgan yosh avlodga nafaqat ta'lim muassasalarida , balki oilada ham e'tibor bo'lishi lozim .Ota-onaning bolasiga bo'lgan e'tibori va muntazam ravishda berib boradigan motivatsiyasi ham uning kelajakda komil va yetuk shaxs bo'lib ulg'ayishiga ko'mak beradi. Xalqimizda "Bola boshidan" degan naql bor.Har bir bolani yoshligidanoq to'g'ri tarbiyalab borsa , u kun kelib vatani uchun kerakli kadr bo'lib yetishadi. Hozirda maktabgacha ta'lim davridanoq bolani to'g'ri yo'naltirib borilmoqda .Bolalar dastlabki sodda tushunchalarini maktabgacha ta'lim davridanoq egallab borishmoqda .Dastlabki tushunchalar bola uchun poydevor bo'lib xizmat qiladi .Bola dastlabki muhim va sodda tushunchalarni boshlang'ich sinfda o'zlashtiradi. Mana shu davr har bir bola uchun katta ahamiyat kasb etadi. Yaxshi berilgan bilim kelajakda o'z samarasini ko'rsatadi. Endiki paytda pedagoglardan o'zlarining ustilarida tinimsiz ishlashlari va tajribalarini muntazam oshirib borishlari talab etiladi .

Foydalanilgan adabiyotlar:

- 1."Kreativ fikrlash " o'quv qo'llanma .Buxoro -2022
- 2.G.S.Narzullayeva "Kreativ fikrlash" .
3. M.E.Jumayev , Z .G'.Tadjiyev "Boshlang'ich sinflarda matematika o'qitish metodikasi"
- 4.Sh.M.Mirziyoyev "Erkin va farovon demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz "
- 5 .Kun .uz sayti

